A man wearing a light-colored bucket hat and a white short-sleeved button-down shirt is standing in a lush garden. He is holding a large, round, woven wicker seed catcher with a black handle. He is reaching towards a tall purple flower stalk, likely to catch seeds. The garden is filled with various plants, including purple flowers and white umbelliferous flowers. The background is a dense green wall of foliage.

Gert Jan is regelmatig met paraplu en mattenklopper in de berm te vinden.

ONDERHOUDSARME TUIN MET ZELF VERZAMELD ZAAD

WILDE-BLOEMENTUIN

WEINIG WERKEN EN TOCH GRAAG EEN UITBUNDIG BLOEIENDE TUIN?
EEN WILDE-BLOEMENTUIN KAN DE OPLOSSING ZIJN. ZAADEXPERT
GERT JAN KOOPMAN LEGT UIT HOE U ZELF ZADEN KUNT OOGSTEN
OM DAARNA UW EIGEN NATUURGEBIEDJE IN DE TUIN TE CREËREN.

GROTE FOTO: Rijp zaad is vaak donkerbruin of zwart en zit los in de zaaddoos.

RECHTSBOVEN: Zaad van pluïsvormende planten zuigt Gert Jan op met een bladzuiger.

ZAAD OOGSTEN

VOOR DE AANLEG VAN EEN BLOEMENWEIDE IS ZAAD NODIG VAN WILDE PLANTEN. NATUURLIJK KUNT U DIT IN DE WINKEL KOPEN, MAAR HET IS BETER OM ZELF OP ZOEK TE GAAN NAAR PLANTENZADEN UIT EIGEN BUURT.

Zadenexpert Gert Jan Koopman is in de nazomer veel in de natuur te vinden. Gewapend met een paraplu, een mattenklopper en een aantal emmers, trekt hij erop uit op zijn collectie zaden uit te breiden. Hoewel er ook mooie bloemenmengsels in de winkel te koop zijn, raadt Gert Jan liefhebbers van wilde planten aan zelf zaad te zoeken in hun eigen omgeving.

“Zadenmengsels in de winkel zijn zo samengesteld, dat op ieder grondsoort wel een paar bloemen zullen gedijen. Maar ook een groot deel van het zaad zal niet ontkiemen in uw tuin, omdat die planten andere grond nodig hebben. Wanneer u in uw eigen leefomgeving zaad oogst, weet u zeker dat deze planten het zullen doen op de grond in uw tuin.” De tweede reden dat zadenmengsels vaak niet de bloemenweide opleveren die op het zakje staat afgebeeld, is dat zaden elkaar beconcurreren. Gert Jan: “Sommige zaden scheiden stoffen uit waardoor andere zaden aan kiemkracht verliezen. Stinkende gouwe en kamille doen dit bijvoorbeeld. Door de zaden van deze planten bij elkaar te bewaren wordt de kans op succesvol zaaien dus kleiner.”

PLUKKEN, OPZUIGEN EN OPVANGEN

Er zijn verschillende methoden om zaad te oogsten: plukken, opzuigen en opvangen. Voor de meeste planten is plukken de beste methode. “U plukt de rijpe zaaddozen, of de uitgebloeide bloemen van de plant en gooit ze, per soort gesorteerd, in een emmertje.

Goede plekken om zaad te verzamelen

- In uiterwaarden.
- Op oude bouwplaatsen waar al een tijd niets gebeurt.
- Op verlaten industrieterreinen.
- In berm langs wegen en langs het spoor.

Bij soorten die pluusbollen vormen, is opzuigen van het zaad een goede methode. Met een bladzuiger vangt u de pluus op in de zak.”

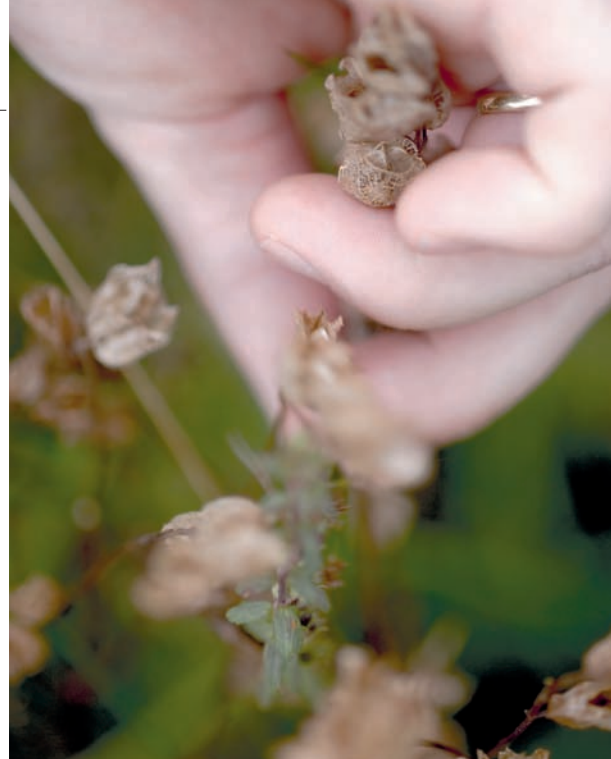
Gert Jan is zelf vaak te zien met een mattenklopper en een paraplu. Deze hulpmiddelen gebruikt hij om het zaad van schermbloemen te oogsten, bijvoorbeeld fluitenkruid. “Er kan heel veel zaad van deze planten afkomen, dat makkelijk losraakt”, verklaart Gert Jan zijn opvallende gereedschap. “Zet de paraplu tussen de bloemen, klap hem open en tik met een mattenklopper tegen de bloemen, in de richting van de paraplu. U zult merken dat u zo een handvol zaad bij elkaar hebt. De paraplu leegt u daarna in een grote cementbak.”

RIJP

Beoordelen of zaden rijp zijn om geplukt te worden, is volgens Gert Jan heel eenvoudig. “Natuurlijk is iedere soort verschillend. Maar over het algemeen kunt u ervan uitgaan dat het zaad rijp is, wanneer het losraakt.

Wanneer u het zaad dus makkelijk uit een zaaddoos kunt schudden, of wanneer een pluizenbol het zaad bij zacht blazen al loslaat.” Het meeste zaad is zwart of donkerbruin gekleurd als het rijp is en het voelt hard aan. Wanneer het zaad dat u gevonden hebt, wit en zacht is, bent u waarschijnlijk te vroeg met oogsten.

Na de oogst is het goed om de zaden te laten narijpen. Zoek een donkere, droge plek waar u de zaden kunt bewaren. Leg ze in een kistje, bekleed met oude kranten. U hoeft de zaden hierbij nog niet los te schudden uit de zaaddozen, of los te maken van de bloemen of pluizen. Pas na een paar weken drogen zoekt u de zaden uit. Gert Jan: “Voor elke zaadsoort is een andere methode nodig. Bij zaaddozen moet u de zaadjes uit hun huls peuteren. Andere zaden moeten worden gedopt zoals bij peulvruchten. En weer ander zaad moet echt uit de bloemen gedorst worden. Zeef de zaden vervolgens, zodat ze schoon zijn. Dan is de kans op rot het kleinst.” Gert Jan bewaard zijn oogst uiteindelijk in luchtdichte tonnen, in een ruimte waar de luchtvochtigheid tot zo’n 55 procent gereduceerd is. “Hierin blijft het zaad nog jaren goed”, legt hij uit. “Maar zaden zijn sowieso taai rakkers. Zolang het droog blijft, houden ze jarenlang kiemkracht. Alleen pluiszaad is minder goed houdbaar.”

BOVEN: Voor de meeste zaadsoorten is plukken de beste methode.

ONDER: Laat na de oogst het zaad eerst een tijd drogen, compleet met zaaddozen en plantenstengels.

Tips

- Verzamel alleen zaad van planten in uw eigen omgeving. Deze planten hebben al bewezen dat ze er goed gedijen. Ook trekt u zo meer dieren naar de tuin: die hebben vaak een voorkeur voor inheemse planten uit hun eigen omgeving.
- Oogst bij droog weer om rotting te voorkomen. Ga ook niet te vroeg of te laat op pad: dan zijn de planten vochtig van dauw.
- Neem geen zaden van zeldzame planten: daarmee belemmer je de voortplanting van de plant.
- Oogst ook van veelvoorkomende soorten niet te veel zaad. Oogst één tot twee keer van een plantengroep en gebruik hierbij een klein deel van de planten. Zo brengt u de natuur geen schade toe.
- Oogst niet in beschermde natuurgebieden.
- Probeer de zaden van verschillende planten zo veel mogelijk uit elkaar te houden.

